

Aktuelt om internasjonale regnskapsstandarder:

OMF-obligasjoner og pensjonsforpliktelser

Artikkelen er forfattet av:

Statsautorisert revisor/Cand.merc.
Torkild Haugnes
Senior Manager og leder fagavdeling regnskap i Ernst & Young

Formålet med denne spalten er å gi løpende oppdatering på aktuelle og sentrale IFRS-saker. Dette vil kunne være nye standarder og tolkninger, men også høringsutkast, diskusjonsnotater og relevante uttalelser gitt av regulerende myndigheter, som for eksempel Finansdepartementet, Finanstilsynet og andre standardsettere enn IASB/IFRIC, som for eksempel Norsk RegnskapsStiftelse (NRS).

I november 2012 konkluderte Norsk RegnskapsStiftelse med at de ikke lenger kunne avvise at renten på obligasjoner med **fortrinnsrett (OMF)** kunne benyttes som grunnlag for fastsettelse av diskonteringsrenten under IAS 19. I november og desember publiserte IASB tre nye høringsutkast knyttet til IFRS 10, IFRS 11 og IAS 28.

Diskonteringsrente under IAS 19

Som kjent fjernet Norsk RegnskapsStiftelse (NRS) sin klare anbefaling om bruken av statsobligasjonsrenten som grunnlag for fastsettelse av diskonteringsrenten etter IAS 19 i november 2012. Formuleringen i veiledningen NRS (V) *IAS 19 Ytelser til ansatte* ble endret til «NRS kan ikke avvise at renten på OMF-obligasjoner kan anvendes ved beregning av diskonteringsrenten.» Denne konklusjonen er grundig drøftet i et vedlegg til veiledningen, «Redegjørelse for beslutningsgrunnlag for revidert Veiledning IAS 19 Ytelser til ansatte».

Ingen av uttalelsene til NRS i denne forbindelse er konkluderende med hensyn til hvilken rente som skal anvendes ved

beregning av diskonteringsrenten og det ble dermed opp til hvert enkelt selskap å ta stilling til hvorvidt en bør legge renten fra OMF-obligasjoner eller statsobligasjoner til grunn for beregning av diskonteringsrenten.

Utgangspunktet til IAS 19 er, som kjent, at dersom det foreligger foretaksobligasjoner med høy kvalitet i et likvid marked, så skal disse benyttes som grunnlag for fastsettelse av diskonteringsrenten. Det skulle innebære at praksis for norske pensjonsforpliktelser skulle være ensartet, m.a.o. at det ikke er et prinsippvalg om en ønsker å benytte renten fra OMF-obligasjoner eller statsobligasjoner som grunnlag for diskonteringsrenten.

Utfordringen er imidlertid at IAS 19 ikke har en klar definisjon på foretaksobligasjoner, hva som skal legges til grunn i vurderingen av et dypt marked og heller ikke hvorvidt en kan legge til grunn bruk av flytende renter i vurderingen av markedets dybde. Det er derfor min oppfatning at det er mulig at selskapene havner på ulike konklusjoner ved vurderingen av det norske foretaksobligasjonsmarkedet.

Det norske markedet for foretaksobligasjoner av denne kvaliteten er relativt ungt og redegjørelsen fra NRS viser helt klart at dette har vært en komplisert vurdering å foreta. Det faktum at NRS selv ikke har kommet med en helt klar konklusjon på hvilken rente som bør danne grunnlaget for diskonteringsrenten, viser at vi p.t.

befinner oss i en gråsoner for om det er renten fra OMF-obligasjoner eller statsobligasjoner som skal legges til grunn.

Dette har vi også observert i praksis ved avleggelsen av årsregnskapet for 2012. Selv om det klare flertallet av dem som fortsatt har ytelsesbaserte pensjonsordninger, har kommet til den konklusjonen at renten fra OMF-obligasjoner kan anvendes ved beregning av diskonteringsrenten under IAS 19, er det fortsatt noen som har kommet til motsatt konklusjon¹.

Egenkapitalmetoden – andre endringer i netto eiendeler

I november 2012 kom IASB ut med et høringsutkast som omtaler andre endringer i netto eiendeler i selskaper regnskapsført etter egenkapitalmetoden. IAS 28.10 dekker i dag resultateffekter, andre inntekter og kostnader² og utdelinger. Andre transaksjoner med andre investorer som medfører en ut- eller innvanningseffekt, er ikke omtalt i IAS 28 *Investments in Associates and Joint Ventures*. IASB foreslår i dette høringsutkastet at investors andel av slike transaksjoner skal reflekteres direkte i investors egenkapital. I tillegg foreslås det at den akkumulerte effekten av slike transaksjoner skal resirkuleres fra egenkapitalen til resultatet når regnskapsføring etter egenkapitalmetoden opphører. Det gjelder

¹ Det presiseres at denne vurderingen er basert på offentliggjorte tall og diskusjoner med et fåtall selskaper på Oslo Børs. Dette fordi få selskaper hadde offentliggjort sine kvartalsrapporter på tidspunktet denne artikkelen skrives.
² På engelsk: Other comprehensive income (OCI).

typisk ved tap av betydelig innflytelse eller felles kontroll.

IASB skal ha honnør for å ta tak i en problemstilling med uensartet praksis, men løsningen som de foreslår er etter min oppfatning ikke optimal. Problemstillingen har rot i mer konseptuelle utfordringer enn det IASB her forsøker å løse med sin tilnærming. Den uensartede praksisen har muligens utviklet seg som følge av at enkelte mener egenkapitalmetoden er en en-linjes konsolidering, jf. IAS 28.26, mens andre argumenterer for at det er en måleregel.

Forslaget til IASB er basert på at logikken i IAS 28.10 videreføres også for disse endringene, noe som i utgangspunktet kan minne om konsolideringsteknikken vi har etter IFRS 10 *Consolidated Financial Statements*. Problemet er at konsolideringsteknikken i IFRS 10 ikke passer som hånd i hanske med egenkapitalmetoden. For eksempel vil aksjebasert avlønning reflekteres i resultatandelen fra det tilknyttede foretaket, men kreditføringen som reflekteres i egenkapitalen i det tilknyttede foretaket er det ikke like intuitivt skal reflekteres i investors regnskap. For en eventuell utøvelse av opsjonene foreligger det ingen utvanningseffekt av investor. Derfor kan det argumenteres for at kreditføringen ikke skal reflekteres før utvanningseffekten oppstår.

I tillegg har det vært en nokså ensartet praksis å resultatføre effektene når investorer blir utvannet gjennom emisjoner. Denne praksisen er basert på at utvanning i substans ikke er forskjellig fra direkte salg. Forslaget fra IASB vil medføre at utvanningseffekten vil bli ført direkte mot egenkapitalen i investor sitt regnskap og resirkulert til resultatet i den perioden betydelig innflytelse eller felles kontroll er tapt.

Det er også noe kontroversielt at det foreslås at disse direkte egenkapitalføringene skal resirkuleres til resultatet ved tap av betydelig innflytelse eller felles kontroll. IAS 1 *Presentasjon av finansregnskapet* som omtaler kun resirkulering mellom andre inntekter og kostnader (OCI) og resultatet – det er ingen tilsvarende adgang i IAS 1 til resirkulering fra egenkapitalen til resultatet.

Kjøp av andel i felleskontrollert drift³ «joint operations»

IFRS 11 *Joint Arrangements* foreslås endret slik at det klargjøres hvordan kjøp av en andel i felleskontrollert drift (joint operation) som tilfredsstillende definisjonen av virksomhet i IFRS 3 *Virksomhetssammenslutninger*, skal regnskapsføres. Forslaget innebærer at relevante prinsipper for virksomhetssammenslutninger i IFRS 3 (og andre relevante IFRS-er) skal legges til grunn ved kjøp av en eierinteresse i en felleskontrollert drift, og at det må gis noteopplysninger tilsvarende det som kreves ved virksomhetssammenslutninger. De foreslåtte endringene vil gjelde for kjøp av eierinteresser i en eksisterende felleskontrollert drift og for felleskontrollert drift som man er i ferd med å etablere forutsatt at en eksisterende virksomhet skytes inn i den felleskontrollerte driften.

Forslaget er kommet som en konsekvens av at IASB fryktet at den uensartede praksisen under IAS 31 *Andeler i felleskontrollert virksomhet* ville bli videreført under IFRS 11. Tidligere har slike transaksjoner enten blitt behandlet som et eiendelskjøp, hvor vederlaget er fordelt basert på relative virkelige verdier, eller som en virksomhetssammenslutning basert på prinsippene i IFRS 3. Dette har medført ulik behandling av betalte synergier, balanseføring av oppkjøpskostnader og regnskapsføring av utsatt skatt.

IASB skal igjen ha honnør for at de forsøker å gjøre noe med det de mener er en uheldig praksis. Her er det imidlertid usikkert om de med dette forslaget får gjort praksisen mer ensartet. I bransjer

hvor denne problemstillingen er aktuell vil det være vanskelig å definere om den ordningen som danner en felleskontrollert drift, er en virksomhet eller ikke etter definisjonen i IFRS 3. Man vil derfor i en rekke tilfeller bare flytte problemstillingen fra en standard til en annen.

Salg av eiendel mellom investor og tilknyttet selskap eller felleskontrollert selskap

IASB foreslår en endring i IAS 28 og IFRS 10 som klargjør hvordan salg/innskudd av en eiendel fra investor til et tilknyttet foretak eller en felleskontrollert virksomhet (joint venture(JV)) skal regnskapsføres. Regnskapsføringen avhenger av om eiendelen som overføres anses som en virksomhet i henhold til IFRS 3 eller ikke. Det har til nå vært ulike løsninger for salg/overføring av datterselskap som fører til tap av kontroll, avhengig av om løsningene i IAS 27 *Konsernregnskap og separat finansregnskap* eller SIC 13 *Felleskontrollerte foretak – ikke-monetære overføringer fra deltakere* ble lagt til grunn. IASB foreslår at alle salg/innskudd av virksomhet som definert i IFRS 3 (enten det er snakk om salg/overføring av eierandeler i et datterselskap eller ikke), fra investor til TS/JV skal følge dagens veiledning under IAS 27. Dette innebærer full innregning av gevinst eller tap. Salg/innskudd av eiendeler som ikke tilfredsstillende definisjonen av en virksomhet i IFRS 3, skal etter forslaget innregnes etter SIC 13-løsningen, dvs. bare delvis innregning av gevinst/tap.

AKTUARBREGNINGER OG TJENESTER

Kollektiv pensjonsforsikring og AFP.
Aktuarberegning av pensjonsforpliktelser utføres av NIA til konkurransedyktige priser. Hurtig leveringstid.

NIA – Nordic Insurance Administration AS

Forskningsparken –Gaustadalleen 21 – 0349 Oslo
Tlf: 22 95 82 70 – Fax: 22 95 82 71 – E-post: nia@aktuar.com

³ Det foreligger på tidspunktet for denne artikkelen ikke offisiell oversettelse av IFRS 11 og joint operations. Felleskontrollert drift er således artikkelforfatterens egen oversettelse av begrepet.